

Preces un pakalpojumi

Publicēts: 11.11.2020.

Kas ir droša prece?

Droša prece ir jebkura prece, kas normālos vai paredzamos lietošanas apstākļos, paredzamajā lietošanas laikā un, ja nepieciešams, arī pakalpojuma sastāvā, ievērojot tās uzstādīšanas un uzturēšanas prasības, nerada vai rada minimālu ar preces lietošanu saistītu risku, kas uzskatāms par pieļaujamu un atbilst augstam drošuma, cilvēka dzīvības, veselības, personas mantas, kā arī vides aizsardzības līmenim.

Preču drošums ir reglamentēts Eiropas Savienības līmenī (ES direktīva par preču vispārējo drošumu, kā arī liels skaits direktīvu, kas attiecas uz konkrētiem preču veidiem), tāpēc līdzīgi noteikumi attiecībā uz preču drošumu darbojas visās Eiropas Savienības dalībvalstīs. Šo noteikumu mērķis ir nodrošināt augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni visā Eiropas Savienībā. Latvijā kopš 2004.gada 1.maija galvenās prasības attiecībā uz preču drošumu nosaka Preču un pakalpojumu drošuma likums (turpmāk - Likums).

Preces drošuma vērtēšanas kritēriji

Likumā ir noteikti divi galvenie kritēriji, pēc kuriem tiek vērtēts preces drošums:

preces atbilstība speciālo normatīvo aktu prasībām;

preces atbilstība tiem nacionālā standarta statusā adaptētajiem Eiropas standartiem to regulēto risku apjomā, kas iekļauti sarakstā, kurš tiek publicēts oficiālajā laikrakstā «Latvijas Vēstnesis». Šīs sistēmas un Jaunās pieejas direktīvu darbības principi ir līdzīgi – ja prece atbilst harmonizētajiem Eiropas standartiem, tiek pieņemts, ka tā atbilst visiem noteikumiem.

Pirmkārt, precei ir jāatbilst visām normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kas attiecas uz tās lietošanu. Ja konkrētajai precei nav specifisku drošuma prasību, tās drošums tiek vērtēts saskaņā ar: vispārpieņemtajiem preču lietošanas standartiem, Eiropas Komisijas rekomendācijām, labas ražošanas prakses kodeksa prasībām, kā arī zinātnes un tehnikas līmeni un drošumu, ar kādu patērētājs, iegādājoties un lietojot konkrēto preci, var pamatoti rēķināties.

Vērtējot preces drošumu, ir jāņem vērā preces raksturojums, uzbūve, sastāvs, iepakojums, kā arī tās uzstādīšanas un uzturēšanas instrukcijas. Piemēram, ja nepareizas uzstādīšanas gadījumā prece var kļūt nedroša, ir ļoti būtiski, lai tai būtu pievienota precīza uzstādīšanas instrukcija (latviešu valodā!) vai arī preci uzstādītu pārdevējs.

Preces drošuma vērtēšanā ļoti būtiski kritēriji ir arī konkrētās preces noformējums, marķējums, brīdinājumi, lietošanas instrukcijas, likvidēšanas pamācības un cita šīs preces ražotāja sniegtā informācija, ieskaitot reklāmu. Iemesls – ja arī prece kā tāda ir droša, nepatiesa vai maldinoša informācija to var padarīt nedrošu.

Prece ir uzskatāma par nedrošu gadījumā, ja patērētājam netiek sniegta informācija par tās drošumu, kā arī precei nav pievienota detalizēta uzstādīšanas un/vai lietošanas pamācība, bez kuras tā var tikt lietota neatbilstošā veidā, tādējādi nodarot kaitējumu cilvēka dzīvībai, veselībai, mantai vai videi.

Atbildība

Likums attiecas uz visām piegādes ķēdē iesaistītajām personām. Jāpievērš uzmanība, ka šī Likuma izpratnē ražotājs ir:

ES reģistrēts preces izgatavotājs;

jebkura cita persona, kas izgatavojusi un laidusi apgrozībā precī ES vai atzīst sevi par ražotāju, norādot (marķējot) uz preces, tās iepakojuma, preces tehniskajā dokumentācijā vai tehniskajā pasē firmas nosaukumu, preču zīmi, savu vārdu, uzvārdu vai kādu citu atšķirības zīmi;

persona, kas atjaunojusi precī, lai to laistu apgrozībā.

Tāpat – persona, kas precī ir izgatavojusi vai uz tās ir norādījusi savu vārdu, bet nav reģistrēta ES, šī Likuma izpratnē nav uzskatāma par konkrētās preces ražotāju. Šādā gadījumā par ražotāju tiks uzskatīts ražotāja pilnvarots pārstāvis (persona, kura ražotāja uzdevumā, bet savā vārdā laiž precī apgrozībā) vai preces importētājs.

Par ražotāju noteiktos gadījumos var tikt uzskatīta arī jebkura cita persona, kura savas saimnieciskās darbības ietvaros pārdod, piegādā vai kā citādi izplata precī, ja šīs personas darbība var ietekmēt preces drošumu.

Ražotāja pienākumi

Ražotājs ir galvenā persona, kurai ir pienākums laist apgrozībā tikai drošas preces.

Ražotāja pienākums ir sniegt patiesu un pilnīgu informāciju par precī vai pakalpojumu, lai būtu iespējams novērtēt riskus, kas saistīti ar šīs preces izmantošanu normālā vai paredzamā tās lietošanas veidā un periodā, ja šie riski bez attiecīgiem brīdinājumiem uzreiz nav pamanāmi, un veikt piesardzības pasākumus. Tāpat ražotājam patērētājs jāinformē, jābrīdina par visiem iespējamiem riskiem, kas saistīti ar preces lietošanu, un nepieciešamām darbībām, kas ļautu no šiem riskiem izvairīties (piemēram, par nepieciešamību lietot kādus aizsardzības līdzekļus – aizsargcimdus, aizsargbrilles u.c.). Tiesa, brīdināšana ražotāju neatbrīvo no Likumā noteikto pienākumu izpildes un atbildības – nedrīkst izplatīt nedrošu precī un tikai brīdināt par riskiem, kas saistīti ar tās lietošanu.

Ražotāja pienākums – ņemot vērā preču raksturu, veikt visus pasākumus, kas ļauj novērtēt riskus, ko preces varētu radīt, un izvēlēties atbilstošas darbības, lai šos riskus novērstu. Minētie pasākumi var izpausties šādi:

preču vai lietu izņemšana no apgrozības, ja šāda darbība ir nepieciešama, lai izvairītos no riskiem;

patērētāju brīdināšana par iespējamiem ar preču lietošanu saistītiem riskiem;

nedrošo preču atsaukšana no patērētājiem.

Galvenie pasākumi, ko ražotājam vajadzētu veikt, lai izpildītu savus pienākumus un nodrošinātu, ka pie patērētāja nenonāk nedroša prece, bet, ja nonāk, tad tā tiek atsaukta, ir šādi:

uz attiecīgās preces vai tās iepakojuma jānorāda informācija par sevi, preces atsaucē numurs, kā arī ražošanas partija (šāda informācija, jo īpaši ražošanas partijas norādīšana, ražotājam nepieciešamības gadījumā ļaus izņemt no apgrozības tikai to preču partiju, kas neatbilst drošuma prasībām, bet no realizācijas nebūs jāatsauc visas preču partijas, nebūs jāveic katras preces pārbaude);

preces paraugu testēšana, lai pārliecinātos, ka prece atbilst visām noteiktajām drošuma prasībām un nerada riskus patērētājiem;

patērētāju sūdzību izskatīšana un, ja nepieciešams, sūdzību uzskaites sistēmas izveidošana, kas ļauj ātri konstatēt iespējamus ar konkrēto preču lietošanu saistītos riskus un veikt visus nepieciešamos pasākumus to novēršanai;

preču izplatītāju informēšana par attiecīgajiem pasākumiem un to veikšanas rezultātiem.

Importētāja pienākumi

Importētājs - ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas veic uzņēmējdarbību Kopienā un kas laiž precī Kopienas tirgū no trešās valsts.

Importētājs laiž Kopienas tirgū tikai attiecīgajām prasībām atbilstīgas preces.

Pirms preces laišanas tirgū importētājs nodrošina, ka ražotājs ir veicis pienācīgo atbilstības novērtēšanas procedūru. Viņš nodrošina, ka ražotājs ir izstrādājis tehnisko dokumentāciju, ka precei ir paredzētā atbilstības zīme vai zīmes un tai ir pievienoti vajadzīgie dokumenti, un precei ir norādīts ražotājs, tā adrese un identifikācijas elementi.

Ja importētājs uzskata vai viņam ir iemesls uzskatīt, ka prece neatbilst prasībām, viņš nelaiž to tirgū līdz brīdim, kad ir panākta preces atbilstība. Turklāt, ja prece rada apdraudējumu, importētājs par to informē ražotāju un tirgus uzraudzības iestādes.

Importētājs uz preces norāda savu nosaukumu, reģistrēto komercnosaukumu vai reģistrēto preču zīmi un adresi.

Importētājs nodrošina, ka precei ir pievienotas patērētājiem un citiem galalietotājiem instrukcijas un drošības informācija valsts valodā.

Importētājs, kas uzskata vai kam ir iemesls uzskatīt, ka prece, kuru tie ir laiduši tirgū, neatbilst prasībām, nekavējoties veic nepieciešamās korektīvās darbības, lai panāktu preču atbilstību vai arī, ja vajadzīgs, lai to izņemtu vai atsauktu. Turklāt, ja prece rada apdraudējumu, importētāji nekavējoties par to informē kompetentās valsts iestādes tajās dalībvalstīs, kurās viņi precī darījuši pieejamu, norādot sīku informāciju, jo īpaši par neatbilstību un veiktajiem korektīvajiem pasākumiem.

Kad to uzskata par atbilstīgu preces radītā apdraudējuma dēļ, importētājs patērētāju veselības un drošības aizsardzībai veic tirgto preču paraugu pārbaudi, izmeklē un, ja vajadzīgs, veic sūdzību, neatbilstīgu produktu un atsauktu produktu reģistrēšanu, kā arī pastāvīgi informē par šo uzraudzību izplatītājus.

Importētājs glabā EK atbilstības deklarācijas kopiju, lai tā būtu pieejama tirgus uzraudzības iestādēm, un nodrošina, lai šīm iestādēm pēc pieprasījuma būtu pieejama tehniskā dokumentācija.

Pēc kompetentas valsts iestādes pamatota pieprasījuma importētāji šai iestādei sniedz visu nepieciešamo informāciju un dokumentāciju, lai pierādītu preces atbilstību. Viņi pēc šīs iestādes pieprasījuma sadarbojas ar to jebkādos pasākumos, kas veikti, lai izvairītos no apdraudējuma, ko var radīt preces, kuras viņi laiduši tirgū.

Izplatītāja pienākumi

Izplatītāja pienākums ir pienācīgi nodrošināt piegādāto preču drošību. Izplatītājs nedrīkst pārdot, piegādāt, vai kā citādi izplatīt preces, ja viņš, būdams profesionālis, var secināt vai viņam ir jāsecina, ka tās neatbilst drošuma prasībām, kā arī preces, par kuru drošumu viņam nav pietiekamas informācijas.

Izplatītāja pienākums ir savas darbības ietvaros piedalīties preču drošuma pasākumu veikšanā, kas izpaužas šādi:

informējot patērētājus par iespējamiem riskiem;

informējot ražotājus par patērētāju atsauksmēm attiecībā uz noteiktiem preču drošuma aspektiem;

saglabājot un nodrošinot nepieciešamo dokumentāciju preču izcelšanās izsekošanai;

aktīvi sadarbojoties ar ražotājiem un valsts uzraudzības un kontroles iestādēm darbībās, kas paredzētas, lai novērstu apgrozībā laisto preču radīto risku.

Kas ir CE zīme?

CE zīme ir ražotāja apliecinājums, ka prece atbilst piemērojamām prasībām, kuras ir noteiktas Kopienas saskaņošanas tiesību aktos attiecībā uz tās uzlikšanu. CE zīme nav kvalitātes zīme, "CE" saīsinājums nāk no franču valodas "Conformité Européenne", kas nozīmē „Eiropas Atbilstība”.

Plašāk zināmās preces, kurām nepieciešama CE zīme ir:

rotaļlietas;
elektropreces;
individuālie aizsardzības līdzekļi;
būvizstrādājumi;
gāzes iekārtas;
radio un telekomunikāciju iekārtas;
mašīniekārtas;
medicīnas ierīces.

Visi Eiropas Savienības tiesību akti, kuri nosaka CE zīmes lietošanu, ir atrodami [šajā sarakstā](#).

Precēm, kurām tiesību akti neparedz CE zīmes piestiprināšanu, nedrīkst to pievienot!

Kā CE zīmei jāizskatās, cik lielai/ mazai tai vajadzētu būt?

CE zīme sastāv no sākumburtiem "CE" šādā formā:

Apavi

[Skatīt vairāk](#)

Batuti publiskai lietošanai

[Skatīt vairāk](#)

Elektropreces

[Skatīt vairāk](#)

Individuālie aizsardzības
līdzekļi

[Skatīt vairāk](#)

Lifti

[Skatīt vairāk](#)

Mašīnu drošības noteikumi

[Skatīt vairāk](#)

Rotāļlietas

[Skatīt vairāk](#)

Sašķidrinātās naftas gāzes
baloni

[Skatīt vairāk](#)

Spiedieniekārtas un to kompleksi

[Skatīt vairāk](#)

Tekstilizstrādājumi

[Skatīt vairāk](#)

Trošu ceļu iekārtas

[Skatīt vairāk](#)

Riepas

[Skatīt vairāk](#)

Par CE
zīmi

[Skatīt vairāk](#)

Korektīvās
darbības

[Skatīt vairāk](#)

Paziņošana par bīstamām precēm

[Skatīt vairāk](#)

Informācijas apmaiņas sistēmas (RAPEX)

[Skatīt vairāk](#)

Ķīmiskās vielas izstrādājumos

[Skatīt vairāk](#)

Drošas preces internetā

[Skatīt vairāk](#)

Pasākumu rīkošana un biļešu
tirdzniecība

[Skatīt vairāk](#)

Sniedzot pakalpojumus izklaides parkos

[Skatīt vairāk](#)

Bezpilota gaisa kuģi
(droni)

[Skatīt vairāk](#)

Prasības kuģu
aprīkojumam

[Skatīt vairāk](#)

Gāzveida kurināmā iekārtas

[Skatīt vairāk](#)

Radioiekārtas

[Skatīt vairāk](#)

Latvijā atklātās nedrošās un neatbilstošās
preces

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.ptac.gov.lv/lv/preces-un-pakalpojumi-0>